

SZÉKASZÓ

KARCFALVI-CSÍKJENŐFALVI KISÚJSÁG

SZÉKASZÓ

E név hallatán településünk minden lakója a patakra gondol. Mintha szemünk előtt látnánk a jenőfalvi réten az egykori dugást, a mély vízben hangosan fürdőző gyerekeket; lennebb, a házak közé érve a „kicsi tavat” Kósában, úszkáló libákat, a híd mellet lovakat itató fogatosokat. Ezután egy kicsit visszavonul a patak. Elhagyva az egykori gépállomás udvarát, kertek mögött folydogál többnyire békésen, titokzatosan. A Kőhídnál bukkan elő ismét és innen már mély mederben, magas támfalak közé szorítva folyik tovább. A néhai „Amburus bácsi” hídja sok szép kifogott halra emlékezteti azokat, akik gyerekkorukban horgászni szerettek, de a háza előtt levő fáról a partra és a vízbe potyogó gyönyörű piros szilvák ízének emléke is eszünkbe jut. A templom alatt ismét vadregényesebbé válik a meder. Vízre hajló fűzfák ágai védik itt a halat, inceskedve a felgyorsult patak hullámaival. Sokszor próbáltunk a sziklás part alá kukucskálni, remélve hogy megpillantjuk a legendás alagút kijáratát, mely egykoron a templom udvarát kötötte össze a patakka...

Folyásának utolsó szakaszán lelassulva megpihen, majd szétterülve egyesül az Olttal, névtelenül folytatva útját a természet örök körforgása felé.

Születése, eredete nem ennyire nyomon követhető. Vízét Csík Magasa, Magastető lejtőinek forrásaiból gyűjti. Dénes pataka, Bükk pataka, Vészpatak, Ráca pataka, Gőce pataka és még számos kis patak, csermely összefolyásából születik. Alsóbb folyása során neve többször változik. A porgyosi borvíz környé-

kén Borvízpatáknak nevezik, a Székaszó elnevezést csak a legalsó szakaszon kapja.

Évezredek óta koptatja a sziklákat, mélyíti, formálja a völgyeket, mossa a partját. Tiszta vize összeköti falvainkat a kitárulkozó réttel, a mély, árnyas völgyekkel és a magas hegycsúcsokkal, életet adva mindenfelé, amerre folyik.

Legyen ilyen ez az újság is: életet adó szó, amely összeköt bennünket, megtisztít, felvilágosít. Születése egy hosszan tartó folyamat volt, több próbálkozás folyik össze benne. Neve több változáson ment át, míg megkapta végleges formáját. Kérjük az olvasókat, tekintsék sajátjuknak. Legyen mindannyiunké, mélyítse kapcsolatainkat, formálja közösségünket hosszú időn át.

Kelemen Levente

TARTALOM

- „Ki kell szolgálni azokat, akik gondjaikkal hozzánk fordulnak” – *Beszélgetés Gábor Tiborral, Csíkkarcfalva polgármesterével* – 2. oldal
- „... Én a törvényességet betartottam” – *Interjú Miklós Árpáddal, a község volt polgármesterével* – 3. oldal.
- Nagyboldogasszony napok, 2004 – 4. oldal
  - Boldogasszony hét öröme – 6. oldal
  - Miniszteri látogatás a karcfalvi teleházban – 7. oldal
  - Adjunk életet a művelődési háznak – 8. oldal
- A karcfalvi és a csíkjenőfalvi iskola rövid története, 1. rész – 9. oldal

„...KI KELL SZOLGÁLNI AZOKAT, AKIK GONDJAIKKAL HOZZÁNK FORDULNAK”

Községünk új polgármestere másfél hónapja tölti be tisztségét. Első megvalósításairól és további terveiről Kelemen Levente kérdezte.

Kelemen Levente: Polgármester úr, elég szoros volt a választási küzdelem. Hogyan értékeli az elért eredményt?

Gábor Tibor: A győzelemhez egyetlen szavazat is elég. Nekem hetven volt pluszban. A szoros eredmény mindenképpen elgondolkoztató, bizonyára másképpen kellett volna szervezni a kampányt.

K.L.: Bizonyára figyelemmel követte az előző hivatal tevékenységét. Mi az, amit véleménye szerint másképpen kell csinálni?

G.T.: Elsősorban a viszonyok azok, amiket szeretnék megváltoztatni. Ez jelenti a belső kapcsolatokat az alkalmazottak között, de vonatkozik a hivatal és a lakosság kapcsolatára is. Való, hogy mostanig nem tartották ezt a hivatalt emberközelinek. Jobban ki kell szolgálni azokat, akik gondjaikkal hozzánk fordulnak. A belső kapcsolatok nagyon jók, első tapasztalatom szerint a munkatársak rugalmasak, mindenki jól végzi a dolgát a titkárnőtől a takarítónőig.

K.L.: Milyen hivatalt vett át? Melyek voltak a legsürgősebb teendők?

G.T.: A tanács épülete igencsak rászorult a felújításra, ezért első teendők

ennek elvégzése volt. Amit találtunk: kopott falak, omladozó csempekályhák, használhatatlan illemhely, a tanács állatai a főbejárat szomszédságában és más tarthatatlan állapotok. Az épületet kívül-belül kifestettük, korszerű központi fűtést szerelünk, az állatok egykori helyén pedig egy kis parkot fogunk kialakítani.

Egy másik sürgős teendő az Olt medrének kitarakítása, Köves utcában a beomlott part kijavítása, támfal építése. Ezeket a munkákat a Vízügyi Hatósággal közösen végezzük. A támfal építéséhez szükséges kő beszerzésénél segítségünkre volt Márton Zsolt, a domkosi kőbánya vezetője. Pillanatnyilag a faluközpont környékén dolgozunk de szeretnénk ezt a munkát a falu teljes hosszában elvégezni.

Másik sürgős tennivaló a falunapok előkészítése. Nehezen, de sikerült megállapodásra jutni az egyházközség elöljáróival a régi futballpálya használatba vételéről. Azért mondom „nehezen”, mert az ajánlott szerződés első formájában olyan kitételeket tartalmazott, amelyeket nem tudtunk elfogadni. Végül évi 20 millió lej ellenében kaptuk meg a területet, ellenben kérni fogjuk, hogy ezt az összeget az egyházközség vezetősége a templom javára fordítsa. A bérbevett területbe sikerült befoglalni egy öt méter széles sávot, amely az

iskolaudvart összeköti a futballpályával, így a diákok könnyebben megközelelhetik a pályát. A formáságokat még ebben az évben véglegesítjük. Folyamatban van a magánterületre eső részek megvásárlása is, így lehetővé válik az egykori pálya használatba vétele.

Első megvalósításaink között szerepel a két szeméttelep környékének rendbetétele, ugyanis a szabálytalan szeméttárolás következtében a szemét az eredetileg kijelölt helynél jóval nagyobb felületen terült szét.

Ezzel egyidőben sikerült megjavítani egy mezei útszakaszt is.

Jelenleg javítjuk a jenőfalvi Borvíz utcát is. Készülve a tanévkezdésre mindkét iskolában folynak a felújítási munkálatok, de sajnos nincs pénz a teljes meszelésre. Karcfalván kifestjük az alsó tagozat osztálytermeit, a felső tagozat épületében pedig csak a legrosszabb állapotban levőket.

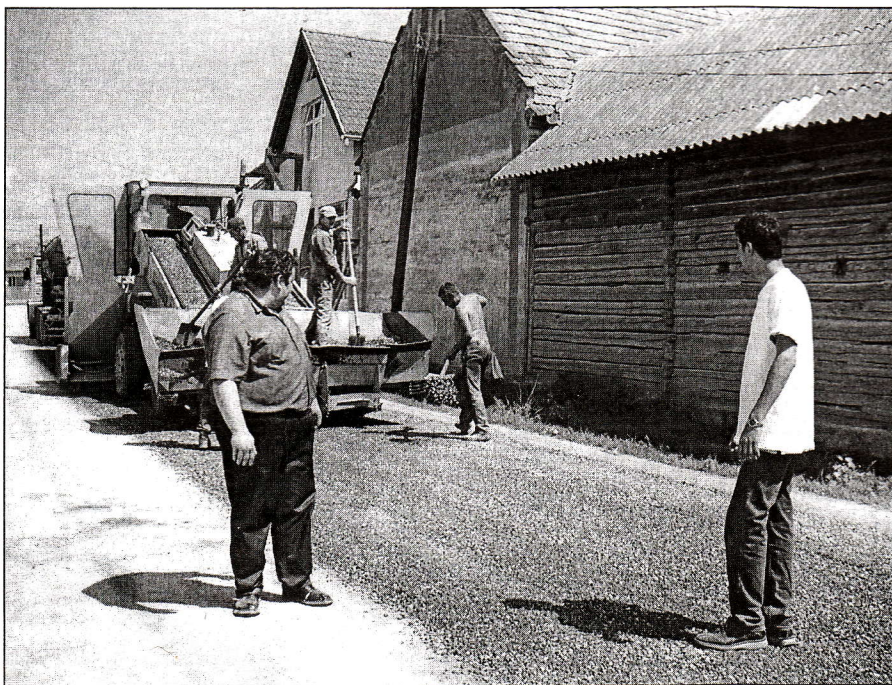
K.L.: Mi a helyzet az iskola belső WC-jének tervével?

G.T.: Két hete próbáljuk előkeríteni az erre vonatkozó dokumentációt, de senki nem tudja hol van. Így valószínű, ebben az évben nem valósul meg ez a terv.

K.L.: Az utóbbi évekhez képest nagyon jó út épült Jenőfalván. Ki finanszírozza ezt a munkálatot, és miért éppen erre a technológiára esett a döntés?

G.T.: Az útjavítási munkát a megyei útügy finanszírozza, de a pénzt rá Bukarestből kapták hozzánk közelálló közbenjárók befolyására. Az építővel közösen elvégzett számításoknak megfelelően a meglévő összeg hozzávetőleg 150 méter aszfaltút elkészítésére lett volna elég. Ezzel a technológiával viszont meg tudtuk javítani a teljes jenőfalvi szakaszt. Az építő nem vállalt rá garanciát, és valószínű, hogy a fokozott igénybevétel miatt nem lesz tartós ez az út. Az előnye viszont az, hogy a jól elkészített alap lehetővé teszi később az aszfaltburkolat felvitelét, persze a rendelkezésre álló pénzmennyiség függvényében. Sajnos kisebb hibák már láthatók, sok helyen megáll rajta a víz annak ellenére, hogy előzőleg kéthetes munkával eltakarítottuk az út szélein felgyűlt port, kavicsot.

Folytatása a 4. oldalon.

„... ÉN A TÖRVÉNYESSÉGET BETARTOTTAM”

Miklós Árpád nyolc évig volt Karcfalva község polgármestere. Az ideai választásokon már nem jelöltette magát, de azért nem vonta ki teljesen magát a közéletből. A nyolc év sikereiről, kudarcairól valamint további terveiről Szabó Kázmér kérdezte.

Szabó Kázmér: Nyolc év polgármesterség után hogy telnek napjai, mivel foglalkozik?

Miklós Árpád: Eddig sem voltam munka nélkül, de most inkább a magam körüli munkával foglalkozom, amire nem volt időm. A család körül, a saját gazdaságomban, mert eddig csak úgy volt időm, ha segítséget fogadtam, szombaton, vasárnap. Azonban tevékenykedem a közbirtokosságnál, többnyire munkaidő után, mert ott is egy bizonyos elvégzendő munka vár reám.

SZ.K. Az elmúlt időszakban melyek voltak azok a legfontosabb megvalósítások, amelyek az Ön nevéhez fűződnek, melyekben konkrétan szerepe volt?

M.Á: Anélkül, hogy valakitől hálát, megbecsülést várnék, a megvalósításokat egy mondatban így tudnám összefoglalni: lelkileg megnyugtat, hogy a közösségért tettem, a gazdasági fellendülésért, a falu szépítéséért, egyszóval a falu fejlesztéséért.

Ez sokoldalú tevékenység volt. Kiemelnék néhányat a fontosabb megvalósítások közül:

Nyolc év alatt sikerült a középületeket rendbe tenni, melyeket a kommunista rendszer elhanyagolt állapotban hagyott ránk. Sikerült egy szociális központot létesítenünk Jenőfalván amely az elsők között volt a megyében és felcsik egyedüli időseknek berendezett beteggondozó központja. A faluszépítés terén 2002-ben és 2003-ban díjakat kaptunk, mely 300 millió lej anyagi támogatással járt.

SZ.K. Mit gondol ezt a díjat az idén miért nem sikerült elnyerni?

M.Á: Jöttek be más települések. Gesztus szempontjából sem lett volna jó, ha harmadszor is díjat nyertünk volna, a megyében 58 település van. De az mégiscsak jelent valamit, hogy kétszer egymásután nyertük el. Bizottság vizsgálta át, bizonyos feltételek voltak megszabva, ez egy pontozásos győzelem volt, nem úgy hogy valaki közbenjárására. Sok feltétel volt amikre büszkék lehetünk, hogy nálunk ezek megvannak Komoly műemlékünk, szép temetőnk van. Községünk valamikor járásbíró volt tehát városias jellege van a központnak, zöld övezetek, tisztaság, közvilágítás, polgárórság. Az építkezési engedélyekkel kapcsolatos törvényeket tiszteletben tartottuk. Sikerült a személtelordást megoldani, előbb saját eszközökkel, később szakkéggel, engedélyezett szeméttelre. Én is meglepődtem, de azt jelenti, hogy más helyen nem volt még így sem.

További nagyobb megvalósításnak számítom, hogy az utainkkal rengeteget foglalkoztunk. Nekem Szenttamás is hatáskörömben volt. Nagy megvalósítás volt ott az új Olt-híd, mely megyei pénzből történt de én is rengeteget jártam. A kezdeményezéstől a megvalósításig mind az én hozzájárulásommal történt. Nem a mi pénzünkéből, megyei pénzből, de ma a megyei pénzekért is kopogtatni kell, utána kell járni.

SZ.K. Mit gondol az a híd miért kapta azt a gúnynevet, hogy a megye legdrágább hídja?

M.Á: Sajnos nem tudom, hogy a bizottság, amelyik a megye keretében ezzel foglalkozik, hogyan licitált, mert minket ebbe nem vontak bele. Talán jobban a körmük alá kellett volna nézzünk és be kellett volna vonjanak minket is egy ilyen helyi jellegű munkába. Nem tudom a pénzek hová mentek el, hiába mondok bármit, hogy aztán valaki megtámadjon.

Nagyobb megvalósítás még a gáz. 1999 – ben kormányhatározattal kellett a „kvótát” megszerezni, mert akkor még ilyen volt az eljárás. Céget kellett volna alapítsunk de a Nagyboldogasszony Egyesületen keresztül meg tudtuk oldani. Szenttamás nehézséget jelentett, mert Karcfalva és Jenőfalva nagyobb mértékben hozzájárult a gázvezetés költségeihez. Domokoshoz csatlakoztunk, közösen csináltuk a leosztóállomást, hogy olcsóbban megcsinálhassuk. Onnan jöttünk lefele. Minden meg volt tárgyalva a tanácsuléseken, nem az én döntésem volt. Támadnak, hogy miért nem hoztuk itt vagy ott be. Minden meg volt vitatva, számítások voltak végezve, azt néztük, hogy olcsóbb legyen. A gáz bent van Szenttamáson. Sikerült állami támogatást kapni az utóbbi évben 950 és 930 millió lejt, volt még megspórolt pénzünk 600 millió lej, tehát 2,5 milliárd lejt tanács határozattal a gázra tettünk. Mint tanácsos, szorgalmazni fogom, hogy a megkezdett munkát folytatni kell.

Nem az én érdemem, a mi érdemünk akikkel dolgoztam, hogy sikerült egy Sapard pályázatot nyerni: 32 milliárd lej vissza nem térítendő támogatást a víz bevezetésére. Február 9-én kötöttük meg a szerződést. Két éven belül ezt a munkát el kell végezni. Meg vannak az első tervek, kell most a kivitelezési terv és lehet neki fogni a munkálatoknak.

SZ.K. Mi igaz arról, hogy a február 9-iki szerződésaláírás után mintha leállt volna a munka?

M.Á: Azért állott le, mert novemberből Szenttamás különvált és eredetileg ő is benne volt ebben a programban. Sok tisztázatlan dolog volt, amire nem tudtuk a választ. Még most is úgy áll a dolog, hogy Karcfalva nevében fut a program és Szenttamáson is kell csinálni. Fel kell venni egy 5–6 milliárd lejes hitelt.

„...KI KELL SZOLGÁLNI AZOKAT, AKIK GONDJAIKKAL HOZZÁNK FORDULNAK”

Folytatás a 2. oldalról.

Közel harminc szeker töltésanyag gyűlt így össze, amit a csergői út kijávitására használtunk.

K.L.: Melyek az elkövetkező hónapok tervei és milyen anyagi feltételek állnak rendelkezésükre?

G.T.: Legfontosabb teendő, ami el volt maradva, a birtoklevelek kiadása. Felvettünk még egy topográfust korszerű földmérő műszerrel. Utána a tanácsépületénél szeretnénk átalakításokat végezni: ki fogunk alakítani egy gyűléstermet. Át kell költöztessük a WC-t a régi helyére, így felszabadul a hely az irattár számára.

Másik sürgős teendő Madicsafürdő állapotának megváltoztatása. Több befektető konkrét ajánlatot tett a bérbevitelre. Hangsúlyozom, hogy nem eladásról van szó, csak hosszútávú bérbeadásról. Így a Tanács részvényes marad, ami állandó pénzforrást jelent a helyi költségvetés számára.

Bérbeadtunk egy helyiséget modern hőszigetelt ablakok gyártására és fo-

lyamatban vannak a tárgyalások a gypajfűfésülő gépek eladásáról is.

Lemaradásban vagyunk a vízvezetési terv megvalósításával. Februárban aláírták a szerződést a SAPARD támogatásra, de azóta további lépések nem történtek. A hivatal átvétele után három nappal rendkívüli tanácsulésen döntöttünk ezügyben, és megtettük az első lépéseket. Augusztus 6-án járt le a törvényes határidő, ezután hirdethetjük meg a versenytárgyalást a kivitelezési terv elkészítésére. A SAPARD-al kötött szerződés értelmében 2005 szeptember 30-ig be kell fejezni a kivitelezést. Dánfalva itt is lépéselőnyben van, ők már hamarosan befejezik a munkálatokat.

Másik égető problémánk a gáz. Jelenleg rendelkezésünkre áll erre a célra 2.5 milliárd lej, de a munkálatok folytatásában nehézséget okoz Szenttamás negatív hozzáállása miszerint nem akar befektetni ebbe a projektbe. A meglevő pénz csak a fővezeték Szenttamás központi részéig történő lefektetésére volna elegendő. Felme-

rült az a változat, hogy Jenőfalva szélétől építsük ki a saját hálózatunkat, a közbelső szakasz nélkül. Próbáltuk elérni a Hargita Gáz RT-nél hogy ezt a szakaszt saját költségén építse ki, amelyre konkrét ígéretet még nem kaptunk.

Ha túl leszünk a falunapok szervezési munkáin, szeretnénk foglalkozni a jenőfalvi művelődési ház környékével, konkrétan a falumúzeum felépítésével.

Jövőre szeretnénk kiadni egy színes tájékoztatót a templomról és a környékről, ugyanakkor megoldani a templom turisták általi látogathatóságát. Rengeteg külföldi turista érkezik, megnéznék a templomot, vásárolnának képeslapot, de sok esetben az sincs, aki a templomot kinyissa. Ez egy fontos bevételi lehetőség lenne a községnek és az egyháznak, amitől jelenleg a szervezetlenség miatt elesünk.

Még számtalan távlati tervünk van, ezekről talán egy másik alkalommal beszélhetnénk.

K.L.: Sok sikert kívánunk a tervek megvalósításához és köszönöm a beszélgetést.

NAGYBOLDOGASSZONY NAPOK, 2004

Idén augusztus 14 és 15-e között ötödik alkalommal kerül sor községünkben a Nagybaldogasszony Napok megrendezésére. Az előkészületek időben megkezdődtek, tennivaló bőven akadt. A helyi iskolaudvar területe nem ígérkezett megfelelőnek a programok többségének lebonyolítására, ezért a tanács úgy döntött, felújítja az iskola mögött található régi futballpályát. A felújítási munkálatok kiterjedtek a lelátóra valamint a kerítésekre is. Így nemcsak a falunapi programok színhelye bővült ki, hanem a lakosság számára is újra biztosítva lesz a különböző sporttevékenységek lebonyolításához szükséges tér. Felújították a szabadtéri színpadot is, mivel túl kicsi volt egy nagyobb létszámú együttes fellépéséhez. Méreteit 4x6-osról 8x8-asra növelték és új fődél épült rá. Ehhez és a futballpálya lelátójához, valamint a kerítésekhez szükséges faanyagot a két falu közbirtokossá-

ga, valamint a Model Prodcum kft (a Bartalis család) biztosította. A felújítási munkálatokat a Farmen kft (Farkas Ernő) végezte.

A rendezvénysorozatra a környékbeli meghívottakon kívül az anyaországi és felvidéki testvértelepülésekről: Helveciáról, Mernyéről, és Zétényből érkeznek vendégek.

A szervezési munkálatokat Csikarcfalva Község Tanácsa és a Csörgő Fiatalok Szervezete közösen vállalta fel. A költségeket a helyi költségvetésből, pályázatok útján szerzett pénzekből és támogatók adományaiból fedezik.

Az idei Nagybaldogasszony Napok programja:

Augusztus 14. szombat

08:00 Zenés ébresztő. Felvonul a fűvőszeneke

10:00 Labdarugó mérkőzések a felújított sportpályán

11:30 Főzőverseny

13:00 Magánjáró verseny.

16:00 Folytatódnak a futballmérkőzések

16:00 Gyermektáncháza az iskola udvarán. Zenél a Fabatka együttes.

19:00 Passió. Filmvetítés a kultúrotthonban

21:00 Szabadtéri koncert az iskola udvarán.

Augusztus 15. Vasárnap

09:00 Népművészeti kiállítás és vásár; helyszín: piactér

10:00 Dísztanácsulés a testvértelepülések képviselőinek részvételével

12:00 Ünnepi szentmise

17:00 Hagyományörző néptánc együttesek fellépése

19:00 A szentgyházi Gyermekfilharmónia műsora

20:00 A Hargita Nemzeti Székely Népi Együttes előadása: „Kelettől Nyugatig”.

22:00 Utcabál, ameddig bírjuk...

Antal Lilla

„... ÉN A TÖRVÉNYESSÉGET BETARTOTTAM”

Folytatás a 3. oldalról.

Kicsit lazítottam én is, mert tudtam, hogy nem indulok újból és nem írhattam szerződéseket alá másnak, hogy engem ne hibáztassanak, hogy nem jó.

Szeretnék még a jégpályáról beszélni. A jégpálya akárkinek a nevéhez fűződjön, tudni kell, hogy tanács vagyonra épül, tanács vagyont fejlesztett tovább és a beruházásban a tanács is részt vett egy bizonyos összeggel, amit a kormánytól és a megyei tanácstól kaptunk, összesen 1,7 milliárd lejt. Ezt a pénzt mások szerezték, de az elszámolás feladata rám hárult, ami nagy felelősség. Azért mondom, hogy nem várok halált, mert sokan nem is tudják, hogy mit csináltam, mennyit járkáltam a fekete táskámmal. A hoki klubba beléptünk mint tanács, tanácspénz is van benne.

SZ.K. A tanácsnak mennyi pénz van benne konkrétan?

M.Á: A tavalyra 200 millió volt, mint tagdíj, ezenkívül a terület az egyházé volt. Az épületekről nem volt dokumentáció, ezeket telekönyveztettem, felértékeltettem, összesen több mint 3 milliárd a tanács vagyona. Az egyesület működik. Az újságból hallottam, hogy vettek fel titkárnot, éjjeliórt és ezt nem adták tudomásomra, ezért sértve éreztem magamat, mint a tanács elnöke.

SZ.K. Bizonyára voltak kudarcok is. Mik voltak, amiket nem sikerült megvalósítani?

M.Á: A tervek nagyok voltak. Szerettem volna a gáz bevezetési munkálatait befejezni. Ezenkívül tervembe volt Madicsában turisztikai központot kialakítani, de ez a pénzhiány miatt nem sikerült.

A földek rendezése sem úgy sikerült, ahogy terveztem, bár elég szép megvalósításaink vannak e téren.

E téren még mindig sok a tennivaló, ez meg is viselt engem és hozzájárult nagyban, hogy ne folytassam.

SZ.K. Az Ön véleménye szerint az új polgármesternek mit kellene másként csinálnia?

M.Á: Én nem is tudom, mit csinál. Egy hónap alatt még nem volt idő komolyabb tevékenységet kifejteni. Azt tanácsolnám, hogy a törvényességet tartsa be, ha több haragosa lesz mint nekem, akkor is. Mert én a törvényességet betartottam.

SZ.K. Milyen volt a kapcsolata a tanáccsal és a lakossággal?

M.Á: A tanáccsal az együttműködésem nagyon jó volt. Volt néhány személy, aki nem értett egyet az én elgondolásaimmal. Nagyon jó kapcsolat volt a tanüggyel és az egyházzal. Az én időmben az egyház segítséget is kapott. Az egyik 150 milliót, amit a falu szépítésre kaptunk, azt az egyházi lakás és a kápolna központi fűtésére fordítottuk. Az a vagyon itt marad, nem viszi el senki.

SZ.K. Nem volt szó arról, hogy ennek fejében az egyház átengedi a községnek a sportpálya területét ingyen?

M.Á: Az egyház segítése a tanácsnak kötelessége volt, ez a költségvetési törvényben benne van. Az együttműködésünk következménye, hogy könnyedén engedték a jégpálya nagytáskáját, valamint a sportbázis építési munkálatait. Nem ezért a pénzért hanem az együttműködésért. Van egy levél az egyháztanács részéről a tanácsnál amiben igényeiket kifejtik a területtel kapcsolatosan. A terület egy olyan közösségé melyből nem mindenki sportszerető, nem mindenki adakozó. Persze sokat vitattuk a dolgot, a plébános úr is tanácsos volt. Volt úgy hogy behívtam a megyebíró urakat és a tulajdonosokat. De senki nem adott pozitív választ, mert nagyjértékű belterületekről van szó.

SZ.K. Van-e olyan élménye amire nem szívesen emlékszik?

M.Á: Ha visszaemlékszem '99-re volt egy olyan esemény amikor a csendőrség egy hétig itt volt és követ-

tek, hogy a földet hogy mérem. Szenttamáson zűrzavar történt, mert nem úgy mértük, ahogy sokan szeretnék volna – jogtalanul.

Igen kellemetlenül érintett, amikor távollétünkben betörték az ablakomat, és 2000-ben a válsztások után valaki fájdalomában ráfestett a kapumra és a tanács épületére. A rendőrség máig nem derítette ki, hogy ki a tettes. Kisebb fájdalmak a rágalmazások, jelentgetések, de ez minden polgármesternek megadatik. Azok jelentgetnek akiknek valamit nem sikerült a saját érdekeik szerint megoldani.

SZ.K. Miért gondolta júniusban, hogy „csak” tanácsosként folytatja a közéleti tevékenységet?

M.Á: Ezt én már az év elején eldöntöttem. Megfontoltam, hogy mit tett nekem a nyolc év a hátamra, és esetleg mivel járna még négy év. Éreztem, hogy megfáradtam, annál is inkább, mert talán túl sokat vállaltam: dolgoztam a közbirtokosságnál és a társasnál is. A nép kért fel (nagyon sokan kértek), hogy induljak, de az RMDSZ vezetése nem. Ez is hozzájárult a visszalépésemhez. Függetlenként indulhattam volna, de inkább egy kis pihenőre tettem magam. Igaz sok könnyebbség mutatkozik, mert fele falu – fele baj. De így gondoltam el, hogy megpihenek s majd meglátjuk.

SZ.K. Miért érezte úgy, hogy a tanács keretében mégis folytatja?

M.Á: Gondoltam, megosztom a tapasztalataimat, amiket szereztem, ha igénylik.

SZ.K. Melyek a további tervei?

M.Á: Közösségi munkával foglalkozom a közbirtokosságnál és a társasnál, amíg a nép akar, mert ezek választott tisztségek. Ha nem felelek már meg, saját portámra fordítom a szemem, van vagyonrészem, amivel dolgozom. Nem igaz, hogy ma nem lehet kenyeret keresni. Lehet munkát is, kenyeret is kapni, hol vékonyabbat, hol vastagabbat.

SZ.K. Köszönjük a válaszokat.

BOLDOGASZONY HÉT ÖRÖME Ismeretlen pálos költő, XVI. század

Szűz, lakása Háromságnak,
dísze örök nagy jóságnak,
irgalmasság temploma.
Alázatod aki látja,
kedvességed megcsodálja,
ragyogásod mily csoda!

Angyal jelzi küldetésben:
te szülöd majd szüzességben
üdvösségünk szent kegyét.
Kérded, hogyan lehetséges,
s igen szódra ím, testté lesz,
dicső király földre lép.

Aztán neked gratulálnak:
napot adsz te a világnak,
holdfényt tenger csillaga.
Szülésben nem kevesbedtél,
szűz maradsz, bár anya lettél,
gyermekszülő Szűzanya.

A harmadik boldogságod:
csillag támad, látva látod,
mely Fiadhoz elvezet,
bölcsek jönnek és imádják,
ajándékkal elhalmozzák
Hozva drága kincseket.

Negyedik szent vigasság ér:
halott Krisztus sírből felkél
a harmadik hajnalon.
Erős hitben remény támad
látván futtat a halálnak,
kegyelem jó gazdagon.

Új örömed ötödszörre,
midőn látod szállni mennybe
dicsőségben Fiadat:
nyíltan akkor tudtul adja,
kinek voltál édesanyja,
s kinek lánya vagy magad.

Új vígságod jelentette,
ki a mennyből hozzánk jött le
tűznyelveket osztva szét:
ő tisztítja, őrzi, védi,
kegyelmével megtetézi
az apostolok szívét.

A hetedik boldogságod,
midőn Krisztust újra látod,
ki egekbe felvitet.

Angyaloknál nagyobb fényvel,
felmagasztal dicsőséggel,
ragyog rád a tisztelet.

A mennyei udvarokban
nem tisztelnek senkit jobban
szentek, boldogok között,
s általad nyer minden szépet,
jóságodért áldva téged,
ki erénybe öltözött.

Szűz, ki kegyes anya lettél,
hadd érezzük: életünkért
most is mennyi jót teszel.
Büntől minket őrizzél meg,
vezesd mennybe hívedet,
ott vigadjunk szentekkel.
Amen.

(Latinból fordította Csanád Béla)

*

Szűz Mária mennybevitelének napját augusztus 15-én ünnepli a katolikus egyház szerte a világon. Ez a legrégebb önálló Mária ünnep, amelynek nincs közvetlen kapcsolata az Úr egyetlen ünnepével sem. Jeruzsálemben már az V. században ezen a napon ülték meg az „Istenszülő napját”, míg Rómában a VII-századból fennmaradt adatok alapján augusztus 15-én ünnepelték „Mária mennyei születésnapját”.

Máriát Istenanyaként tiszteljük, mert Jézusban az isteni és emberi természetet egyetlen személy birtolja, aki maga is Isten. Ezért anyját, Máriát méltón nevezzük a szenthagyományhoz híven Isten anyjának. Isten megóvta őt a büntől, és földi élete végén testestől-lelkestől a mennybe vitte.

Ez a nap egyházközségünk búcsús ünnepe is, hiszen elődeink a templomot Nagyboldogasszony tiszteletére szentelték.

*

A búcsú tulajdonképpen a már megbocsátott bűnökért járó, ideig tartó büntetések elengedését jelenti. Lehet részleges vagy teljes, attól függően, hogy a részlegesen vagy teljesen megszabadít a bűnök ideigtartó

büntetéseitől. Búcsúban részesülhetnek élő személyek, de felajánlható az elhunytak lelki üdvéért is.

A teljes búcsú elnyerésének feltételei:

- a tanácsolt jócselekedet elvégzése (lásd az irgalmasság testi-lelki cselekedeteit), kegyhely meglátogatása, búcsús szentmisén való részvétel,
- szentgyónás és szentáldozáshoz való járulás,

- ima a Szentatya szándékára (1 Miatyánk, 1 Hiszekegy, 1 Üdvözlégy)

A szentgyónás elvégezhető előbb is, vagy ha nincs lehetőség a teljes búcsú napján, elvégezhető utólag is, azzal a feltétellel, hogy magunkban felindítjuk a tökéletes bánatot és az első adandó alkalommal szentségekhez járulunk.

Részleges búcsúban részesülhet mindenki, aki a megszentelő kegyelem állapotában (azaz nem terheli lelkét súlyos bűn) végez bármilyen jócselekedetet, türelemmel viseli szenvedését, vagy másokat segít.

Igyekezünk tehát lelkileg is felkészülni kedves ünnepünkre, ne feledjük, hogy Mária, égi édesanyánk Jézus közeléből segít életünk küzdelmeiben!

*

A pálos rend az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend. Özséb, esztergomi kanonokból lett remete, a XIII. században közösségbe szervezte a Pilis hegységben élő remetéket. Közös életformájukhoz megszerezte a pápa jóváhagyását is. A fehér kámszát viselő remetebárátok bekapcsolódtak a lekipásztorkodásba, a domonkos szerzetesekkel együtt térítették a hunokat, később a jezsuiták mellett tanítottak a nagyszombati egyetemen is. Erdélyben a XIV-XVIII században 11 kolostoruk működött. A rend életében központi helyet foglal el a Mária tisztelet. Ezt hivatott bizonyítani a mellékelt vers is.

**Összeállította
Kelemen Zsóka**

A KARCFALVI ÉS A CSÍKJENŐFALVI ISKOLA RÖVID TÖRTÉNETE

Az iskola szerepének, a nevelők önfejlődő munkájának könyvtárakat kiterítő irodalma van. Haladó hagyományaink ápolása azt követeli, hogy ismerjük és becsüljük e fáradságos és nemes küzdelem múltját is. A megtett út nem volt könnyű, nagy erőfeszítéseket, odaadást, hűséget, határtalan hivatástudatot igényelt.

Az utóbbi években több évszázados iskolákat köszöntöttünk, névadó ünnepeket szerveztünk vidékünkön is. A sok megemlékezés a tudás és műveltség fellegvárainak létrehozásáért vívott küzdelem megbecsülését, elődeink odaadó munkája iránti elismerést jelentette minden iskolánál.

A karcfalvi és csíkjenőfalvi iskola, mint két teljesen egybeépült falu iskolája, jelenleg is egy igazgatósághoz tartozik, de a múltban is állandóan együtt emlegették a két iskolát. Jenőfalván 4 osztályos iskola működött/működik, így az itt végzett tanulók Karcfalván folytatták/folytatják tanulmányaikat. Ezért e két iskola történetét, fejlődését párhuzamosan, együtt tárgyaljuk.

A talált dokumentumokból tudjuk, hogy már a feudalizmus idején léteztek írástudók községünkben is. Az 1643-as lusztra három deákot említ: „Istvan deák junior”, „Georg deák” és „Istvan deák”. Azt, hogy ezek hol tanultak, nem tudjuk pontosan. Hogy Karcfalván mikor létesült az első iskola, pontosan nem tudjuk, a hivatalos nyilvántartás 1872-re utal. A lőfő székelyek 1702-es listáján található egy Mich. Scolae Mag. Megnevezés, ami jelzi, hogy a községben egész bizonyosan iskola létezett. A XVIII. század elején a karcfalvi származású, Mártonffy György püspök vette gondjaiba az iskolát. A plébánosoknak köteletségévé tette, hogy gondozzák az iskolaépületeket. Ha pedig nincsen iskolaházuk, akkor építsenek. 1726-ban Nagyboldogasszony egyházközségnek már iskolaháza volt. Az oktatást szívügyének tekintő püspök 1721-ben kötelezi a híveit, hogy gyermekeiket iskolába járassák. Mártonffy György elrendeli, hogy írásra és jó erkölcsre oktassák a gyermekeket. Egyidejűleg a kántorok feladatává tette, hogy foglalkozzanak az iskolameszterekkel, hogy egyházénekekre oktas-

sák az iskolásokat. A határőrezredek megszervezése után a falusi iskolák száma megnövekedett. Bizonyosan Karcfalván is létezett egy iskola. Az 1848-as forradalom miatt bezárt iskoláról készített jelentésből is kiderült, hogy Karcfalván létezett egy falusi iskola, amelyet a forradalom után bezártak. Szintén ebből a jelentésből tudjuk meg az iskolások számát is 1850-ben: 54 fiú és 5 leány. A katolikus pap foglalkozott a tanításukkal, magyarul. 1852-ben az iskola már három tanítóval működik – Franz Keresztes, Anton Veress, Scham Szöcs – ami egyedülálló Felcsíkon. A többi falvakban csak egy-két tanító van bejegyezve.

Az oktatás az 1868-as iskolatörvény után fejlődésnek indult, mivel kötelezővé vált. A hatóságok több esetben büntetést róttak ki azokra a szülőkre, akik nem járatják iskolába gyermekeiket. Így pl. 1869. május 5-én a község polgármestere 8 szülőt büntetett meg 10 krajcárral, amiért elhanyagolták gyermekeik iskolába küldését.

1871-ben a felekezeti iskola 5 osztállyal, 185 gyermekkel működött. Az iskolának egy 86 kötetes könyvtára is volt.

1872-ben kőből és téglából épült új épületbe költözik az iskola. (Valószínű, ezt tartják az iskola létesítése évének.)

1871-ben Jenőfalván külön iskolát létesítettek.

1872. ápr. 12-én Jenőfalván megállapodás történt egy iskolaház építésére. Sajnos a megállapodást nem követte tett, mert a tervbe vett iskolaházat nem készítették el, így az iskoláztatás bérbevett házaknál történt.

Az 1872. okt. 22-i iskolaszéki jegyzőkönyv a fiúk és lányok szétválasztására hívja fel a figyelmet. Az iskolai oktatás céljaira könyv nem áll rendelkezésre, a tábla töltötte be a főszerepet az oktatásban.

1874-ben itt is kőből és fából épült új épületbe költözik az iskola. 1878-tól Jenőfalván is két tanerővel működik az iskola. Említésre méltó, hogy Veress Péter tanító 1875-től, kinevezésétől 1919-ig, nyugdíjazásáig tanított itt folytatólagosan, és 1947-ben bekövetkezett haláláig nagy megbecsülésnek örvendett.

Az 1874-ben elkészült iskolaháznak 3 osztályterme és 2 más helysége volt. A telek egy Salánky nevű lengyel nemesé volt, akinek nem voltak utódai, így a telek a község tulajdonába ment át.

Ebben az időben az iskolába járó tanulók száma nem nagy, mivel kezdetben az iskolabajárás nem volt kötelező. Az 1875-1876-os iskolai évtől kezdve a beiskolázással már komolyabban foglalkoztak. Egy-egy iskolai évben a beírt tanulók száma elég nagy, de ha figyelembe vesszük az állandó iskolába járók számát, megdöbbentő, hogy milyen kevés gyermek sajátította el az írást-olvasást.

Az iskola felekezeti jellegű volt. Érdekes megemlíteni, hogy a tanítók fizetésére a falvak a plébánosnak adták át a rájuk eső részt. Így egyik vagy másik falu késedelmessége miatt a tanító késve kaphatta meg járandóságát. A már említett Veress Péter tanító ezt írja Keresztes Márton plébánosnak: „A fizetésemet többszöri kérésekre sem kapom meg soha rendes időben, 'most nincs, de leszen'-nel fizetnek ötszörhatszor egymásután, miből azt következtettem, hogy azon kiadást vagy fölöslegesnek, vagy pedig meg nem érdemelt, haszontalan, sárbadobott pénz-pazarlásnak tekintik.”

Időközben, valószínű az iskolai oktatásban szerzett tapasztalatok hatására, a lehetőségeknek megfelelően bővítik a tanítók számát. 1880. július 25-én a községi előjáróság tudomást szerez Éltés Elek királyi tanfelügyelő hivatalos rendeletéről, melyben az 1868-as népiskolai törvény 34. paragrafusa értelmében felszólítja az előjáróságot: „a következő tanévre még egy tanítói állomás rendszeresítéséről intézkedni mivel egy tanító 60, esetleg 80 gyermeknél többet nem oktathat.”

Így az ülésen jelenlevők egyhangúlag elfogadták Ferenc József tanítót, 200 frt. havi fizetés, szállás és fa biztosítása mellett. Nevezett azonban nem volt megelégedve a fizetéssel, habár megígérték, hogy 1884-től 50 frt-tal emelik fizetését és így 1883. dec. 15-tel Karcfalvára helyezték át.

Antal Csaba
(Folytatása következik)

ADJUNK ÉLETET A MŰVELŐDÉSI HÁZNAK

Néhány hónapja községünknek új kultúrigazgató-könyvtárosa van. Személyét és eddigi tevékenységét az iskolás gyerekek és szülei, valamint a néphagyományokat kedvelő fiatalok már jól ismerik. A következő néhány sorban bemutatkozik lapunk olvasói előtt is.

Török Anna vagyok, Csíkszentdemokoson nevelkedtem. Már kora gyerekkoromtól megragadott a néphagyományok csodálatos varázsa, és szülőfalumban volt lehetőségem meríteni a felcsíki népi műveltség gazdagságából.

Később a Hargita Nemzeti Székely Népi Együttes alkalmazottjaként hivatásos néptáncos, majd szőlőtáncos voltam, közben néptáncoktatói oklevelet szereztem. Közel hat éven keresztül nagy odaadással, sőt rajongással végeztem munkámat, de egészségi okok miatt nem folytathattam tovább. Nehezen váltam meg az együttestől, de vigasztalt hogy az évek alatt szerzett tudásommal és tapasztalatommal Karcfalván, Csíkszépvízen és Szenttamáson gyerekek néptáncoktatásával folytathattam munkámat.

Ez év március 1-től töltöm be Karcfalva községben a kultúrigazgató-könyvtáros állást. Mivel ez a feladatkör szorosán kapcsolódik szeretett szakmámhoz, meggyőződésem, hogy közös együttműködéssel ismét fellendíthetjük a falu művelődési életét. Terveim között szerepel a községi könyvtár és kultúrotthon korszerűsítése, amihez a szükséges pénzforrásokat – gondolom – a község elöljáróinak segítségével elő tudjuk teremteni. A művelődési házat alkalmassá kell tegyük, hogy a mai elvárások szintjén teljesítse régi feladatát: színvonalas előadásoknak, klub- és más szabadidős tevékenységeknek vagy akár eszmecsereknak kell helyet adnia.

Időm egy részét továbbra is a gyerekek tánctanítására szeretném fordítani. Ők az a korosztály, amely által meg lehet még állítani egy olyan folyamatot, amely a számunkra oly idegen és értéktelen divat-hullámok előretörését

célozza, háttérbe szorítva értékes népi kultúránkat. A gyerekek örömmel, játszva tanulják meg a néptáncokat, a népdalokat és élvezve használják ezeket előadásainkon, a találkozókön és multságainkon. Az oktató legnagyobb öröme, amikor a betanított tánc és ének átalakul szó-

rakozássá, önfeledt multsággá, ahogy azt a szülők is több alkalommal tapasztalhatták. Nem mindegy, hogy a gyerekek – nem tudva mit kezdeni szabadidejükkel – kocsmába, diszkóba esetleg még rosszabb helyekre járnak, vagy pedig használva őseink hagyományát, civilizált módon szórakoznak. Ezért tisztelettel kérem a szülőket, továbbra is támogassák ezt a tevékenységemet, engedjék, sőt biztassák, küldjék gyerekeiket a tánctanításra.

Az elmúlt hetekben sikerült a könyvtár anyagát is kiegészíteni: a székesfehérvári könyvtár 30 db könyvet adományozott, Czibrián Lóránd úr 7 darabot, a magyarországi Református Népfőiskolai Alapítvány pedig 100 db könyvvel járult hozzá könyvtárunk állományának bővítéséhez. A Megyei Könyvtártól folyamatosan kapunk különböző folyóiratokat és időszakos kiadványokat. Végül Kelemen Hunor képviselő úr adományát kell megemlítenem, akitől 123 db különböző témájú könyvet, folyóiratot, katalógust kaptunk. A község nevében ezúton szeretném köszönetemet kifejezni a kedves önzetlen adományozóknak, akiknek jóvoltából könyvállományunk mintegy 270 példánnyal bővült.

Végül kérem Önöket, támogassanak érdeklődésükkel és vélemény-nyilvánításukkal, vegyenek részt kezdeményezéseinken, rendezvényeinken. Hiszem, hogy együtt hasznosabbá tehetjük a művelődési házat. Ha életet adunk neki, az cserében a mi életünket teszi gazdagabbá. Mert Markó Béla szavaival élve: „...Az újat érvényesíteni és a négy-öt évtized alatt elpusztított hagyományt feltámasztani együtt érdemes...”

Török Anna

MEGKÉRDEZTÜK...

Habár még javában tart a nyári vakáció, az iskola épületei nem teljesen kihaltak: folynak az előkészületek az őszi iskolakezdesre. Lapunk erről, és az előző tanévben végzett karcfalvi diákok felvételi eredményeiről Fülöp Lászlót, a Mártonffy György Általános Iskola igazgatóját kérdeztük.

SzékaSzó: Milyen eredményeket értek el a középiskolákba való felvételi vizsgán az iskola VIII. osztályal végzett diákjai?

Fülöp László: 12 tanulónk líceumba iratkozott, ezek közül meg kell említenem 3 diákot, akik kimagaslóan szép eredményt értek el: Vizi F. Róbert (9.53), Karda István-Csaba (9.15) és Antal J. Angyalka (8.91) elsők között jutottak be a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium padjaiba. A csíkszeredai Kájoni János Iskolaközpontba két tanuló, a Vencel József Iskolaközpontba négy tanuló és a csíkdánfalvi Petőfi Sándor Iskolaközpontba három tanuló nyert felvételt. Ezek közül két tanuló nyolcason felüli médiát ért el, hat tanuló hetesen felüli átlagot, egy pedig 6,96-os általánost, azaz majdnem hetest teljesített a felvételi vizsgán.

További hét tanuló szakiskolában találta meg a helyét, ők Csíkszeredában, Csíkdánfalván és Marosvásárhelyen folytatják tovább tanulmányaikat.

Volt iskolájuk és jómagam nevében szeretnék gratulálni nekik és jó tanulást kívánni továbbra is.

SzékaSzó: Tudom, a kudarcokról nem szívesen beszél az ember. Van olyan tanulója az iskolának, aki sikertelenül végezte a 8. osztályt?

Fülöp László: Sajnos van. El kell mondanom, hogy a 2003–2004-es tanév VIII. osztályt végzett 23 tanulójaiból 2 diák maradt évisméltőre, 2 tanulót pedig nem zárhattunk le rendszeretlen iskolalátogatás miatt.

SzékaSzó: Hogyan készülnek az új tanév kezdésére?

Fülöp László: Az osztálytermek mintegy 60%-át tudjuk kimeszeltetni, sajnos csak ennyire elég a pénz. Ennek ellenére mindent megteszünk, hogy tiszta osztálytermekben, jó környezetben kezdhesék diákjaink az új tanévet.

Lejegyezte Török Anna

MINISZTERI LÁTOGATÁS A KARCFALVI TELEHÁZBAN

2004. július 28-án Kovács Kálmán magyarországi informatikai és hírközlési miniszter látogatta meg a Csorgó Fiatalok Szervezete által működtetett karcfalvi Teleházat. A Marosfőn szervezett informatikai tábor megnyitójáról érkező minisztert elkísérte Markó Béla, az RMDSZ szövetségi elnöke, Kelemen Hunor parlamenti képviselő, Borboly Csaba Hargita Megye Tanácsának alelnöke, és a Csík Terület Ifjúsági Tanácsának vezetősége is.

Köszöntő beszédében Szabó Kázmér, az ifjúsági szervezet vezetője elmondta, hogy 2001-ben, amikor megalakult az ifjúsági szervezet, nem mertek arról álmodni, hogy rövid két-három év alatt sikerül egy ilyen közösségi házat létrehozni. Pályázatok útján előbb egy számítógépet sikerült beszerezni, majd sorra egy nyomtatót, scannert, 2003-ban egy újabb számítógépet, decemberre pedig már Internet kapcsolatot is sikerült létesíteni. Az idén két újabb számítógéppel bővült a teleház, az

Informatikai és Hírközlési Minisztérium támogatásával. A teleház létrehozásában az ifjúsági szervezeten kívül a támogatóknak és helyi partnereinknek is jelentős szerepe volt, a községi tanácsnak, a Mártonffy György Általános Iskolának, a két falu közbirtokosságának.

Kovács Kálmán miniszter úr gratulált az eddigi eredményekhez. Kifejtette, hogy a teleház nemcsak a számítástechnika és Internet hozzáférést kell biztosítsa, hanem a közösség oktatási, kulturális, fejlesztési központjává kell váljon. Az Internet előnyeiről beszélve a miniszter úr elmondta, hogy azontúl, hogy a távolságok megszűnnek, a távolban élő rokonokkal, partnerekkel a kapcsolattartás leegyszerűsödik, gondolnunk kell olyan lehetőségekre is, melyek az Internet révén a távoktatást, nyelvtanulást itthonról, a saját településünkről elérhetővé teszik.

A teleház a falusi turizmus mozgatórugójává válhat. Itt lehet képzése-

ket szervezni, vendégcsalogató szóróanyagokat előkészíteni, illetve a világhálón keresztül hírnévre szert tenni. A miniszter szerint, ha a turizmusban szeretnénk a nyugati piacot elérni, vagyis szeretnénk, hogy az uniós tagállamokból is legyenek vendégeink, elengedhetetlen, hogy a kínálatunk az Interneten is elérhető legyen. Hiszen egy nyugati turista számára csak az létezik, aki rajta van a világhálón.

A látogatás zárásaként Kovács Kálmán miniszter úr és a Csík Terület Ifjúsági Tanácsának vezetősége megbeszélést folytatott a Csíki Teleház projektről, melynek keretében a fiatalok ismertették elképzelésüket a teleház-hálózat egész Csíkban való kiépítéséről. Kovács Kálmán támogatásáról biztosította a projektet.

Csorgó

SZÓLJ HOZZÁ!

A SzékaSzó szerkesztősége szeretne egy olyan rovatot indítani, amelyben helyet kapnak az olvasók hozzászólásai, kérdései. A „Szólj hozzá” rovatban bárki kifejtheti véleményét, kérdezhet, illetve javaslatokat tehet a közügyekkel kapcsolatosan.

Olyan hozzászólásokat várunk, amelyek közérdeklődésre számítnak. Betartva az újságírás általános szabályait, nem fogunk közölni személyeskedő, sértő megjegyzéseket.

Észrevételeit kérjük juttassa el szerkesztőségünkbe, vagy helyezze a boltokban található újságterjesztő dobozokba. Köszönjük!

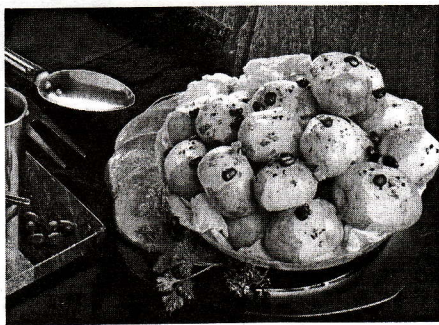
SzékaSzó

A PITYÓKÁRÓL RÖVIDEN...

A burgonya, krumpli, kolompér, csucsocka, pityóka (*Solanum tuberosum* L) a Solanaceae (Ebszölőfélék) családjába tartozó *Solanum* genusz faja. Hazája Dél-Amerika, ahol az Andok hegységben napjainkban is vadon fordul elő. Európába a Spanyolok hozták be 1560-1570 között, majd Itáliában és Németországban is természetesen kezdtek. 1584-ben Angliába is bevitték. 1654-ben Itáliából a belgiumi pápai legátus közvetítésével Sivry Fülöp kormányzóhoz került. Sivry Fülöp gumókat küldött Bécsbe, Clusiusnak, aki el is ültette azokat, innen jutott el Németországba. Franciaországban Bourgogne nevű hegyvidéken természetelték és innen jutott el a növény Magyarországra, amint ezt a más nyelvekben ismeretlen burgonya névből következtethetjük. Hadadi Wesselényi Ferenc nádor alatt az 1654-ben Németországból hazaérkezett protestáns akadémikusokat Budán azért tartóztatták le, mert tarisznyájukban burgonya volt. Kihallgatásuk során a nádor megtudta, hogy milyen előnyös e növény termesztése és hogy kitűnő eleség. A nádor javasolta III. Ferdinándnak, hogy rendelje el a burgonya termesztését, ez meg is történt, de Magyarországon a lakosság körében nem örvendett nagy népszerűségnek a „sváb tök”. Lipótban, Árvában és a Szepességben 760-tól kezdik termelni, Gömörben, Császár András 1775-től foglalkozott az elterjesztésével.

A határőrségi székelyeknél 1815 körül terjedt el a burgonya (Csík és Háromszék területén) az erdélyi gubernium az éhínség idején (1815) különösen figyelmeztette az embereket könnyű termelésére. 1816-ban a Magyar Kurír említette, hogy „csak a szükség bírta rá a magyar embert a zab, törökbúza és krumpli termesztésére”. Nem mindenhol volt egyszerű a burgonya elterjesztése, hisz Oroszországban még 1844-ben is jutalmakat ígértek a termesztéséért. Görögországban 1836-ban Ottó ki-

rály bajor környezete terjesztette el Perzsiában, Indiában, a Fokföldön és Ausztráliában az angolok honosították meg. Vidékünkön nagyon elterjedt a krumplitermesztés, étrendünkben is fontos helyet foglal el.

Néhány új „krumplis étel” elkészítése:

KOLBÁSSZAL TÖLTÖTT BURGONYA

Elkészítési idő: 60 perc

Egy adag 2709 kJ. (645 kcal)

Hozzávalók: 1 kg burgonya, 10 dkg füstölt kolbász, 10 dkg vaj, 5 dkg reszelt sajt, 2 tojássárgája, só.

A szép egyforma burgonyákat jól megmossuk és héjastól, sütőben megsütjük. Tetejüket levágjuk, belsejüket kivájjuk. A még forró burgonyakaparékot egy evőkanál vajjal elkeverjük, s fokozatosan hozzáadjuk a tojássárgáját, a reszelt sajtot, az apróra vágott kolbászt és megsózzuk. Beletöltjük a kivájt burgonyába, reszelt sajttal meghintjük, olvasztott vajjal meglocsoljuk és tepsibe téve, szép pirosra sütjük.

BURGONYATORTA

Elkészítési idő: 50 perc

Egy adag: 2003 kJ (477 kcal)

Hozzávalók: 30 dkg héjában főtt, áttört burgonya, 25 dkg porcukor, 5 dl tej, 4 tojás, 1 csomag vaníliás cukor, 1 evőkanál zsemlemorzsa, diónyi zsír.

Töltelékhez: 1 csomag vaníliás pudringpor, 1 tojás, néhány kanál rum.

A tojássárgáját összekeverjük a cukorral, vaníliás cukorral, hozzákeverjük az áttört burgonyához, és

összedolgozzuk. Hozzáadjuk a zsemlemorzsát, majd óvatosan belekeverjük a tojásfehérjéből vert habot. Zsírral kikent tortaformába töltjük és előmelegített sütőben sütjük. Még forróan deszkára borítjuk, s ha kihült, kettévágjuk és megtöltjük a pudingból készült, rummal ízesített krémmel. A tortát kívülről is bevonjuk, és fogyasztásig hűtőben tartjuk.

ZÖLDSÉGES-ALMÁS

Elkészítési idő: 35 perc

Egy adag: 1193 kJ. (284 kcal)

Hozzávalók: 50 dkg burgonya, 20 dkg alma, 6-8 salátalevél, 2-3 kemény paradicsom, 1 szál sárgarépa, 1 kisebb zellergyökér, 1,5 dl majonéz (egy tojásból készült), só.

A héjában főtt burgonyát meghámozzuk, kihűtjük, és karikára vágjuk. Megsózzuk, nagylyukú reszelőn ráreszeljük a zellert és a répát, ráöntjük a majonézet, hozzáadjuk az almaszeleteket és összekeverjük. Egy salátástálat kibélelünk a salátalevéllel, beletesszük a zöldséges burgonyasalátát, rárakjuk a karikára vágott paradicsomot és gyengén megborsozzuk.

BURGONYÁS TÚRÓSGOMBÓC

Elkészítési idő: 45 perc

Egy adag: 2465 kJ. (587 kcal)

Hozzávalók: 50 dkg burgonya, 50 dkg túró, 15 dkg liszt, 2 dl tejföl, 1 tojás, 15 dkg zsír, só

A megmosott burgonyát sós vízben héjastól megfőzzük. Forróan lehéjazuk, áttörjük, és hagyjuk kihűlni. Ezután összemorzolt túrot, lisztet, tojást és sót adunk hozzá. Jól összedolgozzuk és kissé ellapított gombócot formálunk belőle. Forró zsírban megsütjük, majd zsírral kikent tűzálló tátra tesszük, és forró sütőben megpirítjuk. Forróan, tejjel leöntve tálaljuk.

JÓ ÉTVÁGYAT!

Összeállította:
Antal Lilla

HELVÉCIÁN NYARALTUNK

Idén immár harmadik alkalommal volt karcfalvi és jenőfalvi kiránduló csoport községünk magyarországi testvértelepülésén, Helvécián. Kérésünkre több résztvevő iskolás beszámolót írt az utazás élményeiről. Helyszűke miatt sajnos csak egyet közölhetünk a sok szép leírásból. Külön köszönet Bálint Bernadette VI. Osztyalos tanulónak a részletes útleírásért. Az alábbiakban Farkas Beáta sorait olvashatják.

Most is, akár az előző két alkalommal sok szép élménnyel tértünk haza.

Július 18-án reggel 5 órakor indulunk el, kis csapatunk nagyrészt általános iskolásokból állt. Ez alkalommal olyan diákok is részt vehettek a kiránduláson, akik még nem jártak Helvécián. Így ők is megbizonyosodhattak a helvéciái emberek határtalan kedvességéről, vendégszeretetéről. Autóbuszunkat már várták a vendéglátó családok a polgármesteri hivatal előtt. Ahogy megérkeztünk, nagy nyüzsgés támadt, mindenki ismerősök után kutatott. A vendéglátók között is, akár az erdélyiek körében sok új arc jelent meg, akik izgatottan keresték, hogy kinél fognak lakni, vagy kit fognak otthonukba fogadni. Ez elég nagy izgalommal járt, de röpké fél óra múlva ismét síri csend lett a polgármesteri hivatal előtt, mivel a fáradt utazókat igyekeztek minél hamarabb hazavinni a vendéglátóik.

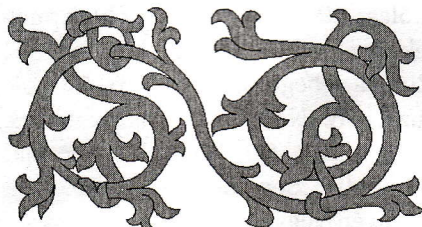
Hétfő reggelrel kezdődően egy izgalmas, meglepetésekkel tele hétnak néztünk elébe. A helvéciái szervezők minden bizonnyal megtettek mindent, hogy jól érezzük magunkat. Voltak egész komoly programok is, de a szórakozás sem maradt ki. Az első napot mindenki a vendéglátó családnál töltötte, ki ismerkedéssel, ki pedig hosszas beszélgetéssel. A hét többi napján bemutatták nekünk Pannónhalmát, Nagycenket, Sopront és környékét, valamint Kecskemét nevezetességeit.

Ha már Sopronban voltunk, nem maradhatott el a Fertő-tói fürdés sem, ami a hatalmas hőségben nagyon kellemes volt. És mivel a fürdés még mindig nem hűtötte le a nem éppen alföldi meleghez szokott székely leánykákat, legényeket, enyhítésül fagyival kedveskedtek nekünk barátaink. A Fertő-tavon kívül még fürdési lehetőségünk adódott a Tisza holtágában, Töserdőn és a cserkeszőlői strandon. Ez utóbbi tetszett mindenkinek a legjobban. Mindezek mellett a Bécsben tett látogatásunk volt kirándulásaink fénypontja, ahol megnéztük a schönbrunni kastélyt. Nagy élmény volt végigmenni azokon a szobákon, ahol valaha Erzsébet királynő – a közkedvelt Sisi – élt, és sétálni abban a csodálatos kertben, melyben a császári család szabadidejét töltötte. Bécsben még a Stephandomot tekinthettük meg, amihez hasonló méretű templomot ezidáig nem sokan láttak közülünk.

Az utolsó este búcsúvacsorával zárult, melyet hangulatos buli követett. A gyertyafényes szabadtéri vacsora, a búcsúbeszéd és a szívhez szóló köszöntők kicsalogattak egy-egy könnycseppet szeméinkből.

Másnap, július 25-én ismét népessé vált a helvéciái polgármesteri hivatal előtti tér. Nem győztünk búcsúzkodni az új barátoktól, a kedves vendéglátóinktól, az Alföld szépségeitől. Az autóbuszra felülve már mindenkinek a szeme sarkában csillogott a búcsú könnye. A helvéciáiak magasba emelt kezekkel integettek felénk, mi pedig az autóbusz üléseire feltérdelve búcsúztunk az egyre távolodó barátainktól.

Farkas Beáta

MAGAZIN-VICCEK

- Tudja, miért nem szeretnék hal lenni?

- Miért?

- Képzeld, ott az a sok vízibolha, s ezek a halak meg nem tudnak vakarózni se!

*

Két férfi beszélget.

- Fantasztikus mutatványt láttam tegnap egy lovas artistától. A ló hátán ide-oda bukfencezett, aztán a ló alá csúszott, és a nyakába kapaszkodva vissza...

- Ez semmi! Ezt én első nap csináltam, amikor lovagolni tanultam.

*

Sírva megy be a cirkuszigazgatóhoz az ápoló:

- Jaj, direktor úr, elpusztult az elefánt!

- Szegény barátom, így sír? Hát ennyire a szívéhez nőtt az az oktalan állat?

- Dehogyan. Csak nekem kell a sírgödröt megásnom.

*

- Nem jössz el velem ma éjjel a Maximba? Képzeld, a műsorban egy meztelen nő lovagol!

- Persze, hogy jövök! Legalább tíz éve nem láttam lovat...

*

Az egyik vadász dicsekszik a másikkal.

- Én négyszáz méterről is megcélozok egy nyulat.

- Ugyan, hiszen olyan messziről nem is lehet eltalálni!

- Mondtam én, hogy eltalálok!

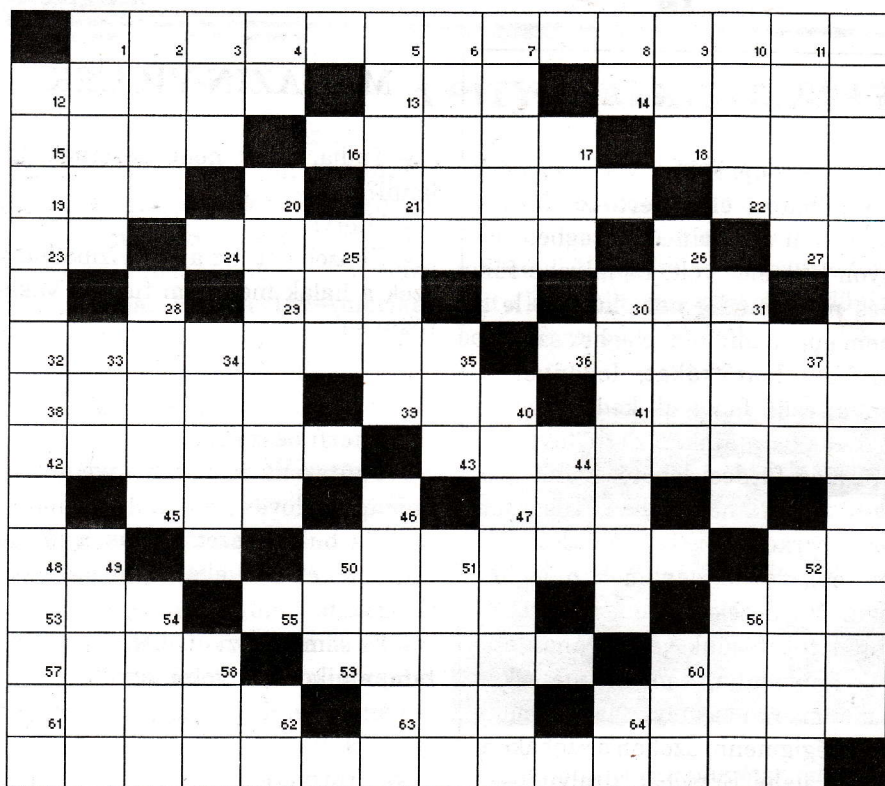
*

- Mivel foglalkozol mostanában?

- Postagalambokkal üzletelek.

- Meg lehet ebből élni?

- Pompásan. Reggel eladom őket, és estére mind egy szálíg visszarepülnek.

SZÍNHÁZI KRITIKA

Vízszintes: 1. Max Reinhardt, osztrák színházi rendező, a Salzburgi Ünnepi Játékok megteremtője mondta: ...folyt. a függ. 12. sz. sorban (Zárt betűk: O, N, D, E, L).

12. Halvány sárgás barna. 13. Hónaprövidítés. 14. Éljen! 15. Abban az irányban. 16. Csik, sáv. 18. Község Somogy megyében. 19. Határozórag, -ről párja. 21. Rossz hírű kis kocsmá. 22. ... an der Thaya, osztrák határállomás Csehország felé. 23. Rangjelző szócska. 24. Növényt értékesebb tulajdonságúvá tesz. 27. A szamárium vegyjele. 29. Hálóban a labda. 30. Az egyik oldal. 32. Közlékeny. 36. ... Hills, Los Angeles elővárosa. 38. Elálmosít. 39. Hege-dű tartója. 41. Nagy erővel esik. 42. Hangsúlyoz. 43. Konyhakerti növény. 45. ... Roid, Tandori Dezső álneve. 47. Elnevezés. 48. Némán okít! 50. Üregnek téglával kirakott oldala. 52. Az ón vegyjele. 53. Jelenlegi. 55. Rugalmasság nélküli. 56. Az amerikai polgárháborúban a déliek főparancsnoka. 57. Ezen a környéken. 59. Dalol, régiesen. 60. Kiseb gazdagság. 61. Rövid, velős mon-

dás. 63. Mértékegységrendszer, az SI elődje. 64. Domszerű ábrázolás-sal vésett drágakő.

Függőleges: 1. Abból az irányból. 2. Károly, németül. 3. Az egyik szülő. 4. Dobai Péter névbetűi. 5. Sérülésnek hivatalos orvosi leírása. 6. Ieper belga város francia neve. 7. A Föld legnagyobb félszigete. 8. Bosszúságot kifejező indulatszó. 9. Vitorlázásban: a szél felőli oldal. 10. Kávét darál. 11. Város Franciaországban. 12. A vízsz. 1. sz. sor befejező része (Zárt betűk: B, L, H, A, Ö). 17. Gyorsan halad. 20. Megmérgez, népiesen. 25. Lehetőség. 26. Gyógyulóban van. 28. Mindenható. 30. Utcáról a házba kerget. 31. A víg özvegy zeneszerzője. 33. Enikő, becézve. 34. Aroma. 35. Számítalan. 37. Fogoly. 40. Ágyne-mű anyaga. 44. Színesfém. 46. Gyümölcs. 49. A Zagyva bal oldali mellékfolyója. 50. Borítóval lát el. 51. Ringva lebegő. 52. Haderő. 54. Cezruza. 56. Nehéz selyemszövet. 58. Ez a másik. 60. Ehetetlen a retek. 62. Zell ...See. 64. A kálium és a nitrogén vegyjele.

*
Két széke a Hargitán. Azt kérdi az egyik:

- Ha most találkoznánk egy nagy medvével, mit csinálnál?
- Hát lelőném.
- És ha csütörtököt mondana a puskád ?
- Ez?... De ez duplacsövű!
- És ha mindkét cső csütörtököt mondana?
- Fölmásznék a fára.
- És ha leszakadna a gyöngye ág?
- Hát kívül tartasz, te komám? Velem vagy a medvével?

*
- Kérem, tegnap vettem magától egy teknősbékát. Még az este megdöglött, pedig maga azt állította, hogy 300 évig él!
- Sajnálom uram, nyilván tegnap telt le a 300 év... .

*
Retek bemegy a főpostára, és az ablaknál megkérdi:

- Kérem, kedves kisasszony, nem kaphatnék egy kiselejtezett levélszekrényt?
- Minek magának levélszekrény? - csodálkozik a hölgy.
- Tetszik tudni, kalitkának... ugyanis vettem két postagalambot.

SZÉKASZÓ

Karcsfalvi - Csikjenőfalvi kisújság
Megjelenik kéthavonta
Ingyenes lapszám.
Kiadja a Csorgó Fiatalok Szervezete

Szerkesztőség:
karcsfalvi kultúrotthon, ifjúsági iroda

Szerkesztők:
Kelemen Levente
Antal Lilla
Both Izabella
Farkas Beáta
Kelemen Erzsébet
Szabó Kázmér
Ifj. Szócs László
Török Anna

Szakmai útmutatás:
Németh Szilveszter

Tördelés: Pro-Print
Készült az Alutus nyomdában.